

Kritik mot polisen för verkställigheten av ett beslut om hämtning av barn samt uttalanden om en tingsrätts formulering av ett medlingsuppdrag i samband med ett verkställighetsbeslut enligt 21 kap. föräldrabalken

Bakgrund

AA och BB har tillsammans sonen CC, född i januari 2001. Frågan om vårdnad, boende och umgänge beträffande CC har varit föremål för domstolsprövning under många år. Genom dom av Helsingborgs tingsrätt den 21 juni 2007 (mål T 5652-05) förordnades att vårdnaden om CC, som tidigare varit gemensam, skulle anförtros fadern AA ensam. Vidare förordnades att detta skulle gälla även interimistiskt, dvs. utan hinder av att domen inte vunnit laga kraft. Domen överklagades av BB. Genom dom den 19 februari 2008 fastställde Hovrätten över Skåne och Blekinge tingsrättens dom (T 1582-07). Hovrätten hade dessförinnan avslagit yrkanden från BB om att verkställighet av tingsrättens beslut inte skulle få ske, s.k. inhibition, och om ändring av tingsrättens interimistiska beslut. Hovrättens dom har vunnit laga kraft.

AA ansökte under sommaren 2007 om verkställighet av tingsrättens vårdnadsavgörande. I beslut den 11 september 2007 biföll tingsrätten hans ansökan (Å 3103-07). Tingsrätten förordnade i beslutet vidare bl.a. att CC genom polismyndighetens försorg skulle hämtas från BB för att överlämnas till AA. BB överklagade beslutet till hovrätten som den 9 oktober 2007 lämnade hennes överklagande utan bifall (ÖÄ 2093-07). Sedan Högsta domstolen den 2 november 2007 beslutat att inte meddela prövningstillstånd vann hovrättens beslut laga kraft (Ö 4215-07).

Ett första försök från polisen att genomföra hämtning av CC enligt tingsrättens beslut den 11 september 2007 gjordes den 12 september 2007. CC anträffades då inte i hemmet. Ett nytt försök att hämta CC gjordes efter det att hovrätten hade meddelat sin dom i februari 2008. Inte heller då anträffades han i hemmet. Sedan AA anmält BB för grov egenmäktighet med barn beslutade en åklagare den 8 april 2008 att anhålla BB i sin frånvaro. Den 18 april 2008 verkställdes såväl anhållningsbeslutet som beslutet att hämta CC.

Anmälningar

DD, som är gift med BB, framförde i anmälningar klagomål mot bl.a. Polismyndigheten i Skåne. Han var missnöjd med polisens agerande i samband med försöket att hämta CC den 12 september 2007 och i samband med gripandet av BB och hämtningen av CC den 18 april 2008.

Utredning

Tingsrättens verkställighetsbeslut och hämtningsförsöket den 12 september 2007 (dnr 4908-2007)

Tingsrättens beslut den 11 september 2007 i ärende Å 3103-07 och polismyndighetens dokumentation beträffande hämtningsförsöket den 12 september 2007 hämtades in och granskades. I huvudsak framkom följande.

I tingsrättens beslut förordnades att CC genom polismyndighetens försorg skulle hämtas från BB för att överlämnas till vårdnadshavaren AA. Vidare gavs, med stöd av 21 kap. 2 och 4 §§ föräldrabalken (FB), en viss person i uppdrag att verka för att BB frivilligt skulle fullgöra vad som ålåg henne (s.k. medling). – Något förordnande om inom vilken tid som medlarens uppdrag skulle vara slutfört alternativt att verkställighet inte fick ske innan medlaren redovisat resultatet av sitt uppdrag gavs inte i beslutet.

Tingsrättens beslut översändes till polismyndigheten som dagen därpå, dvs. den 12 september 2007, gjorde ett försök att verkställa hämtningen av CC.

Polismyndigheten hade inte dessförinnan underrättat vare sig medlaren eller BB om tidpunkten för hämtningen. Hämtningsförsöket misslyckades eftersom CC inte var hemma vid tillfället. Först den 13 september 2007 kontaktade polisen medlaren. Ärendet remitterades till tingsrätten för upplysningar och yttrande över vilka rättsliga överväganden som hade gjorts vid utformningen av hämtningsbeslutet i fråga om beslutets verkställbarhet, särskilt med beaktande av att tingsrätten i beslutet även förordnat om medling.

Tingsrätten (genom EE, f.d. lagman vid Helsingborgs tingsrätt) uppgav i huvudsak följande.

Av 21 kap. 4 § föräldrabalken framgår att rätten som huvudregel – om beslut har fattats att ett barn ska hämtas genom polismyndighetens försorg – ska lämna ett uppdrag åt en ledamot eller suppleant i socialnämnden eller en tjänsteman inom socialtjänsten att verka för att den som har hand om barnet frivilligt ska fullgöra vad som åligger honom eller henne (medling). Tingsrätten fattade ett beslut om sådan medling, vilket framgår av punkt 3 i beslutet.

Tanken med lagstiftningen är att, om möjligt, genomföra en överflyttning av ett barn på frivillig väg. Enligt min mening framgår det klart av tingsrättens beslut att frivillig fullgörelse först skulle prövas.

Enligt remisshandlingarna förekom ingen medling innan polisen försökte verkställa tingsrättens beslut. Jag känner inte till bakgrunden till detta, men menar alltså att det av tingsrättens beslut klart framgick att medling skulle föregå eventuell verkställighet.

Polismyndigheten anmodades därefter att komma in med upplysningar och yttrande över hämtningsförsöket den 12 september 2007.

Polismyndigheten (länspolismästaren FF) gjorde följande bedömning.

Vad avser verkställighet av domar enligt föräldrabalken regleras polisens uppdrag i 21 kap. 3–4 och 9–11 §§ föräldrabalken samt 12–16 §§ förordningen om verkställighet av vårdnadsavgöranden (2006:467).

Av polisområdets interna delegationsordning framgår att beslut i ärenden avseende hämtning enligt 21 kap. föräldrabalken ska fattas av lägst polisintendent med undantag för beslut enligt 21 kap. 10 § 2 st föräldrabalken om omedelbart omhändertagande p.g.a. fara för att barnet förs ut ur landet, där beslutet kan fattas av lägst funktionen inre befäl.

Rättens beslut om verkställighet enligt föräldrabalken ska således underställas polisintendent vid polisområdet som enligt 21 kap. 9 § samma lag har att besluta om de åtgärder som ska vidtas i samband med verkställigheten. Det åligger polismyndigheten i enlighet med 12 § förordningen om verkställighet av vårdnadsavgöranden att underrätta den som har fått uppdrag enligt 21 kap. 4 § 1 st föräldrabalken om tidpunkten för åtgärden. Vidare ska polismyndigheten tillse att både den som har hand om barnet och den som är sökande underrättas om åtgärden och att underrättelse lämnas till socialnämnden, se 12 § förordningen om verkställighet av vårdnadsavgöranden.

Av de redogörelser som lämnats i ärendet framgår att rättens beslut inte underställts behörig beslutsfattare vid polisområdet före hämtningsförsöket den 12 september 2007. Vidare framgår att en kontakt med uppdragstagaren företogs först dagen efter hämtningsförsöket. Därutöver framgår att barnets moder, hos vilken åtgärden skulle vidtas, inte underrättades om tidpunkten för åtgärden före hämtningsförsöket.

Hämtning av en underårig med stöd i föräldrabalken är en åtgärd som i allmänhet är mycket känslig och förtjänar alltid särskilda överväganden och kräver ett mycket gott omdöme. Det är naturligtvis självklart att den som beslutar om en sådan åtgärd förvisar sig om att gällande bestämmelser följs. Det står klart att polismyndigheten brustit genom att inte ha underrättat den person som tingsrätten gett i uppdrag att verka för att ett frivilligt fullgörande skulle komma till stånd och inte heller har underrättat modern som hade hand om barnet. Brister har sålunda funnits i tillämpningen av gällande bestämmelser. Tingsrättens beslut föranleder ingen tvekan om att polismyndigheten borde ha kommunicerat frågan om hämtning med uppdragstagaren för att efterhöra dennes bedömning i fråga om det förelåg förutsättningar för ett frivilligt fullgörande. Det förefaller dock vara en brist i tingsrättens beslut på så sätt att tingsrätten inte angivit inom vilken tid som Hultman skulle lämna en redogörelse för de åtgärder som har vidtagits (jfr 21 kap. 2 § 2 st föräldrabalken). Den omständigheten att barnet inte anträffades i samband med hämtningsförsöket innebar visserligen att hämtningen inte verkställdes och att skadan av den felaktiga handläggningen i någon mån begränsades. Likväl förtjänar den felaktiga handläggningen kritik. De brister om gällande bestämmelser som här har uppenbarats sig föranleder polismyndigheten att genomföra åtgärder vid polisområdet för att tydliggöra rutiner och tillse att erforderlig kunskap om handläggning av hämtningsbeslut föreligger.

Myndigheten konstaterar vidare att det föreligger klara brister avseende dokumentationen kring hämtningsförsöket. Det finns t.ex. inte dokumenterat vilka uppgifter som polismännen fick av den person som de mötte på platsen. Det är djupt otillfredsställande att omständigheterna inte närmare dokumenterades och detta förtjänar kritik i sig. På grund av dessa brister går det inte i efterhand med säkerhet att klargöra hur poliserna agerat i förhållande till anmälaren. I sin

granskningsverksamhet kommer myndigheten särskilt tillse att dokumentationen av åtgärder i framtiden utförs på ett korrekt sätt.

Den omständigheten att polisområdets interna delegationsordning har frångåtts har sannolikt varit en starkt bidragande orsak till att handläggningen av ärendet inte skett i enlighet med gällande författning. Det åvilar naturligtvis ett ansvar på myndigheten att tillse att all personal har kunskap om vilka befogenheter som vederbörande har i sin befattning men det ligger naturligtvis även ett individuellt ansvar på den enskilde att tillse att han eller hon agerar inom ramen för sin befogenhet. Inom myndigheten pågår ett arbete med att omarbeta och förenkla delegationsordningen och att skapa en myndighetsgemensam delegationsordning. Detta arbete kommer att bli klart under våren 2008 och i väsentlig mån förenkla för var och en i myndigheten att utläsa vilken befogenhet som följer av den funktion eller tjänst som man innehar. Förändringarna kommer att kombineras med informations- och utbildningsinsatser. Därigenom kan liknande felaktigheter som ägt rum i förevarande ärende i någon mån undvikas.

DD yttrade sig.

Hämtningen av CC den 18 april 2008 (dnr 2264-2008)

Dom och dagboksblad i Hovrätten över Skåne och Blekinges mål T 1582-07 hämtades in och granskades. Vidare inhämtades polisens dokumentation beträffande hämtningen av CC och gripandet av BB.

Det framkom därvid att såväl gripandet av BB som den efterföljande hämtningen av CC hade skett under tumultartade former. Bland annat hade CC tillsammans med sin storasyster lämnat hemmet genom ett badrumsfönster och tagit sin tillflykt till en granne. Vidare framgick att hämtningen hade påbörjats utan att någon företrädare för socialtjänsten eller någon barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog funnits på plats.

Polismyndigheten anmodades att komma in med upplysningar och yttrande över hämtningen av CC den 18 april 2008.

Polismyndigheten (biträdande länspolismästaren GG) gjorde följande bedömning.

I det nu aktuella fallet har BB underlåtit att efterkomma domstolarnas beslut att överlämna CC till AA. Hon har aktivt verkat för att förhindra verkställigheten genom att hålla CC gömd. Familjevåldshotelns personal hade sökt henne och genom kontakter med henne genom DD försökt få henne att träda fram och överlämna sonen. BB var vid tillfället för den nu aktuella verkställigheten anhållen i sin frånvaro misstänkt för grov egenmäktighet med barn.

Då det den 18 april 2008 konstaterades att BB befann sig i sin bostad bedömdes det som angeläget att verkställigheten av anhållningsbeslutet gjordes så snabbt som möjligt eftersom det befarades att hon skulle bege sig därifrån. Eftersom det fanns anledning att tro att även CC befann sig i bostaden tillsammans med BB, var det fråga om verkställighet av två tvångsåtgärder, dels verkställighet av ett anhållningsbeslut, dels hämtning av barnet. Nytt beslut om verkställighet inhämtades från behörig befattningshavare och sociala jouren underrättades och ombads att närvara. Myndigheten anser att det mot bakgrund av den befarade flyktfaran fanns det synnerliga skäl att inte underrätta BB om den förestående hämtningen. Ett skyndsamt agerande var påkallat. Likväl kan beslutet att inte avvakta till dess personal från sociala jouren kunde medverka ifrågasättas. Mot bakgrund av utformningen av 21 kap. 11 § FB som uppställer ett absolut krav på

närvaro av någon som kan ge barnet stöd, borde insatsen fått anstå till dess personal från socialtjänsten kunde närvara.

Det bör dock framhållas att det inte är sannolikt att händelseförloppet blivit annorlunda även om personal från sociala jouren varit närvarande redan från början, eftersom BB omedelbart satte sig till motvärn och genom sitt agerande i övrigt på ett högst påtagligt sätt bidrog till att försvåra hämtningen.

De polismän som medverkade vid ingripandet innehar ordinarie tjänst på familjevåldshoteln och har samtliga mångårig erfarenhet av barnutredningar och annan familjerelaterad brottslighet. Myndigheten anser att samtliga varit väl lämpade för det känsliga och svåra uppdraget.

Utöver den ovan riktade kritiken mot att personal från socialtjänsten inte var närvarande från början anser myndigheten att det saknas skäl att i övrigt rikta kritik mot handläggningen av detta ärende.

DD yttrade sig.

I ett beslut den 20 maj 2009 anförde *chefsJO Melin* bl.a. följande.

Rättslig reglering

Bestämmelser om hämtning av barn genom polismyndighetens försorg finns i 21 kap. FB och i förordningen (2006:467) om verkställighet av vårdnadsavgöranden (verkställighetsförordningen).

Om det är fråga om en dom om vårdnad får rätten besluta om hämtning av barnet, om verkställighet annars inte kan ske eller om hämtning är nödvändig för att undvika att barnet lider allvarlig skada (21 kap. 3 § FB). Det förutsätts dock att innan det blir aktuellt att tillgripa tvångsmedel ska alla ansträngningar ha gjorts för att nå en frivillig lösning och i de ytterst få fall då hämtning kan vara aktuell bör dessa försök pågå ända fram till den tidpunkt då åtgärden är oundviklig (prop. 2005/06:99 s. 74).

Av 21 kap. 2 § första stycket FB följer att innan rätten beslutar om verkställighet, får den uppdra åt någon att verka för att den som har hand om barnet frivilligt ska fullgöra vad som åligger honom eller henne. Den som ges ett sådant uppdrag brukar, som framgått inledningsvis, kallas medlare. I bestämmelsens andra stycke anges att den som har fått ett medlingsuppdrag ska, inom den tid som rätten bestämmer, lämna en redogörelse för de åtgärder som har vidtagits och vad som i övrigt har kommit fram. Tiden får inte sättas längre än två veckor, men rätten får förlänga tiden, om det finns förutsättningar att nå en frivillig fullgörelse. I redogörelsen ska anges vad den som har hand om barnet har anfört som skäl för sin vägran att överlämna barnet och om det kan antas att det finns något sådant förhållande som enligt 21 kap. 5 eller 6 eller 7 § andra stycket FB kan hindra ett överlämnande (6 § verkställighetsförordningen).

Om rätten har beslutat om verkställighet och förordnat att barnet ska hämtas genom polismyndighetens försorg, ska ett medlingsuppdrag enligt 21 kap. 2 § FB lämnas, om inte särskilda skäl talar mot det, 21 kap. 4 § första stycket FB.

Om alla andra möjligheter är uttömda och hämtning måste ske ska hämtningen utföras på ett sätt som är så skonsamt som möjligt för barnet (21 kap. 9 § FB). – Vid hämtningen ska någon som kan vara till stöd barnet närvara. Finns det en sådan kontaktperson för barnet som avses i socialtjänstlagen, bör hon eller han anlitas. I brådskande fall får en åtgärd som krävs för skydd av barnet vidtas utan att en person till stöd för barnet är närvarande. Om det är möjligt ska en barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog medverka (21 kap. 11 § FB).

Polismyndigheten bestämmer tidpunkten för hämtning som får verkställas genom polismyndighetens försorg och kallar dem som enligt 21 kap. 11 § FB ska närvara när åtgärden vidtas. Den som har hand om barnet ska underrättas om tidpunkten för åtgärden, om inte synnerliga skäl föranleder annat. En sådan underrättelse ska även lämnas till socialnämnden och till den som utsetts till medlare enligt 21 kap. 4 § första stycket FB (12 § verkställighetsförordningen). Hämtning ska genomföras på ett sådant sätt att åtgärden inte väcker onödig uppmärksamhet eller orsakar dem som berörs av den större olägenhet än vad som är oundvikligt. En polisman som deltar i åtgärden ska om möjligt vara civilklädd och använda ett fordon som inte är särskilt utmärkt som polisfordon (16 § verkställighetsförordningen).

Bedömning

Tingsrättens verkställighetsbeslut

Tingsrätten har i samband med att den förordnade om verkställighet och polishämtning även gett en viss person ett medlingsuppdrag enligt 21 kap. 2 och 4 §§ FB. Någon tid inom vilken uppdraget skulle vara avslutat angavs inte i beslutet.

Jag vill inledningsvis säga att jag inte har några synpunkter på vare sig att tingsrätten förordnade om verkställighet och hämtning genom polismyndighetens försorg eller att den i samband därmed gav ett medlingsuppdrag. Tingsrättens formulering av beslutet ger emellertid anledning till följande synpunkter.

När ett uppdrag enligt 21 kap. 2 § FB lämnas innan rätten beslutar om verkställighet kan det sägas ha en dubbel funktion. I första hand ges en möjlighet att få verkställighetsfrågan löst på ett smidigt sätt i samförstånd mellan parterna. I andra hand – om överlämnande av barnet inte kommer till stånd – kan medlarens redogörelse berika utredningsmaterialet och därigenom komma till nytta vid rättens senare prövning. I enlighet härmed har medlaren en rapporteringsskyldighet till rätten (se Walin och Vängby, Föräldrabalken, En kommentar på Internet, 21 kap. 2 §).

När emellertid en medlare med stöd av 21 kap. 4 § FB fått sitt uppdrag i samband med att rätten beslutar om verkställighet, har rätten redan ansett sig ha tillgång till den utredning som fordras och avgjort ärendet slutligt. Medlaruppdraget har då knappast längre en sådan dubbel funktion som då det lämnas i ett tidigare skede av rättegången utan blir närmast uteslutande att se som ett sista försök till fullgörelse på frivillig väg innan polisen hämtar barnet. Det är naturligtvis även i denna

situation angeläget såväl att möjligheterna till en samförståndslösning helt töms ut innan hämtning sker som att medlingsförfarandet inte drar ut på tiden.

Enligt min uppfattning ligger det därför i tydlighetens intresse att rätten i beslut om hämtning genom polismyndighetens försorg uttryckligen anger att verkställigheten ska föregås av medling. Det förefaller vidare lämpligt att i beslutet ange när medlingsuppdraget senast ska vara avslutat.

Även om medlaren i denna situation inte kan anses ha en formlig rapporterings-skyldighet måste denne självfallet informera polisen eller rätten om sådana omständigheter som kan påverka verkställighetens genomförande eller om sådana förhållanden som kan hindra ett överlämnande. I det senare fallet har rätten att ta ställning till om förutsättningar föreligger att pröva verkställighetsfrågan på nytt, se 21 kap. 15 § FB.

Jag anser således att tingsrätten kunnat formulera sig tydligare i sitt beslut i verkställighetsärendet. Jag finner emellertid att domstolens avgörande likväl inte kan anses ha gett upphov till något tvivel i frågan om huruvida hämtningen skulle föregås av medling. Mot denna bakgrund anser jag mig inte ha anledning att kritisera tingsrätten för det sätt på vilket den utformade sitt beslut.

Hämtningsförsöket den 12 september 2007

Av utredningen har framgått att polisen inför försöket att verkställa tingsrättens beslut den 11 september 2007 varken underrättade BB, som hade hand om barnet, eller den av tingsrätten utsedde medlaren. Däremot togs kontakt med socialnämnden. Vidare har, av myndighetens eget yttrande, kommit fram att beslut i ärendet har fattats med frångående av polisområdets interna delegationsordning. Polismyndigheten har också nämnt att det fanns vissa brister i dokumentationen.

Jag har i föregående avsnitt konstaterat att tingsrättens avgörande den 11 september 2007 måste förstås så, att hämtning av CC skulle föregås av medling. Det innebär att det knappast kan ha funnits något utrymme för polisen att redan dagen därpå försöka verkställa hämtningen. Självfallet skulle polismyndigheten ha underrättat medlaren innan hämtningsförsöket påbörjades. Skyldigheten att underrätta medlaren är undantagslös och syftar till att det ska råda fullständig klarhet om att möjligheterna till ett frivilligt överlämnande är uteslutna innan ett hämtningsbeslut verkställs.

Vidare var, som polismyndigheten också angett, förhållandena inte sådana att det fanns skäl att underlåta att i förväg underrätta BB, som var den som hade hand om CC, om tidpunkten för hämtningen. Det är endast i undantagsfall man kan underlåta detta, t.ex. om det finns en objektivt grundad anledning att befara att den som har barnet hos sig kommer att avvika med barnet eller på annat sätt omöjliggöra en hämtning.

Vid hämtningsförsöket var en företrädare för socialtjänsten närvarande. – Utgångspunkten vid hämtning är att en person som kan vara till stöd för barnet ska närvara. Det kan vara en tjänsteman inom socialtjänsten, en släkting eller någon annan lämplig person. Den som ska närvara bör ha goda relationer även till den från vilken barnet ska hämtas eller i allt fall inte stå i ett sådant förhållande att stödpersonens närvaro väcker särskild irritation. Polismyndigheten bör före sitt val av person inhämta uppgifter från socialnämnden och den till vilket barnet ska överlämnas. Nämnden bör över huvud taget alltid underrättas inför en förestående hämtningsförrättning. Det kan vara av värde att den som fått ett medlingsuppdrag men inte lyckats ena föräldrarna är med vid hämtningen eller omhändertagandet. Undantag från kravet på närvaro av en person till stöd för barnet kan bara göras om det behövs en åtgärd till skydd för barnet och saken brådskar. I övriga fall måste åtgärden planeras så att en stödperson och – om det är möjligt – en barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog kan vara närvarande (Walin och Vängby, a.a., 21 kap. 11 §).

Av tingsrättens beslut i verkställighetsfrågan framgick bl.a. att CC, som då var drygt sex och ett halvt år gammal, inte hade haft något umgänge med AA och hans närmaste sedan april 2005 och att den senaste gången han över huvud taget träffade sin pappa var i samband med en barn- och ungdomspsykiatrisk utredning i maj och juni 2006. Förutom att – som polismyndigheten själv angett i sitt yttrande – hämtning av ett barn i allmänhet är en mycket känslig åtgärd som förtjänar särskilda överväganden och kräver ett mycket gott omdöme, fanns det således i detta fall ytterligare omständigheter som borde ha föranlett polisen att dra slutsatsen att CC genom hämtningen riskerade att utsättas för en stor psykologisk påfrestning och att han därför kunde vara i extra stort behov av stöd i samband med hämtningen. Enligt min mening borde därför även en barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog ha medverkat vid hämtningsförsöket. Det finns inte heller något som tyder på att ärendet var så brådskande att man inte skulle ha hunnit finna en person med sådan kompetens utan att äventyra verkställigheten.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att polismyndighetens handläggning av hämtningsförsöket den 12 september 2007 blottlagt grundläggande brister vad gäller tillämpningen av bestämmelserna om hämtning. Som myndigheten framhållit kan detta sannolikt till viss del förklaras med att delegationsordningen frångicks. Det är emellertid en allvarlig brist i sig att en åtgärd av detta ingripande och känsliga slag kunnat beslutas av någon som saknat behörighet därtill. Polismyndigheten förtjänar kritik för sin bristfälliga handläggning av hämtningsförsöket.

Jag noterar att polismyndigheten har för avsikt att vidta åtgärder för att tydliggöra rutinerna samt för att se till att dess befattningshavare ges erforderliga kunskaper om handläggningen av hämtningsbeslut.

Hämtningen den 18 april 2008

Av utredningen har framkommit bl.a. att hämtningen påbörjades utan att någon företrädare för socialtjänsten närvarade och att en läkare kallades till platsen först efter det att personal från socialtjänsten hade kommit dit. Vidare har framgått att hämtningen påbörjades strax efter klockan fem på eftermiddagen och att CC fördes från platsen först omkring tre timmar senare.

Även om DD och polismyndigheten i vissa delar har olika uppfattningar om händelseförloppet den aktuella kvällen är det utan tvivel så att hämtningen kom att ske under tumultartade former och på ett sätt som CC måste ha upplevt som traumatiskt.

Vid hämtningen var det känt för polismyndigheten att konflikten mellan CC:s föräldrar sedan lång tid tillbaka hade varit ovanligt infekterad och att BB var anhållen i sin utevaro som misstänkt för egenmäktighet med barn. Polismyndigheten kände också till att CC hade sin invanda miljö hos sin mamma och att han inte hade haft något umgänge med sin pappa sedan tre år tillbaka. Polismyndigheten hade alltså i ännu högre utsträckning än vid hämtningsförsöket i september 2007 anledning att räkna med att hämtningsuppdraget skulle kunna bli besvärligt och att det fanns en uppenbar risk för att det skulle innebära stora påfrestningar för CC. I ett sådant fall är det naturligtvis av allra största vikt att hämtningen föregås av noggrann planering och samarbete med de sociala myndigheterna, allt i syfte att hämtningen sker på ett sätt som innebär en så liten påfrestning som möjligt för barnet.

Mot denna bakgrund – och då huvudregeln enligt 21 kap. 11 § FB enligt vad jag ovan redogjort för är att såväl en stödperson som en barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog ska närvara vid hämtning – är jag mycket kritisk till att polisen valde att inleda hämtningen och gripandet av CC:s mamma utan att någon av de nysnämnda var närvarande. Denna bedömning förändras inte av det förhållandet att polismyndigheten uppgett att det var angeläget att verkställigheten av anhållningsbeslutet gjordes så snabbt som möjligt eftersom det befarades att BB skulle avvika från hemmet. Om det fanns fog för denna bedömning hade det rimligen varit tillräckligt att bevaka området.

Det är förvisso, som polismyndigheten angett, möjligt att närvaron av en stödperson och en läkare inte hade ändrat det inledande händelseförloppet, dvs. att BB motsatte sig gripandet. Det förefaller däremot som en självklarhet att förutsättningarna för att det efterföljande händelseförloppet skulle ha blivit mindre påfrestande för CC och inte lika långvarigt hade ökat väsentligt om personer med för situationen relevant utbildning hade närvarat redan från början.

Sammanfattningsvis anser jag således att polismyndigheten förtjänar allvarlig kritik för att den inledde hämtningen utan att invänta personal från socialförvaltningen

och utan att över huvud taget ha försökt att tillkalla en barnläkare, barnpsykiater eller barnpsykolog.